

СИЛАБУС КУРСУ

Вступ до мовознавства

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями 014.02 (польська мова і зарубіжна література), 014.01 (українська мова і література))

Освітньо-професійна програма – «Польська мова та зарубіжна література, українська мова та література»

Рік навчання: I

Семестр: II

Кількість кредитів: 4

Мова викладання: українська

КЕРІВНИК КУРСУ

ПІП

д.філол.н., проф. **Шкіцька Ірина Юріївна**

**Контактна
інформація**

i.shkitska@wunu.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Вступ до мовознавства» є одним із найважливіших у системі підготовки філологів. Його мета – ознайомити студентів з основами теорії мови, з системою лінгвістичних понять і термінів, з основними методами дослідження мови, а також підготувати їх до свідомого вивчення рідної та іноземних мов. Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» посідає особливе місце у підготовці філологів передусім з огляду на його інтродуктивний, підготовчий характер. Курс розпочинає вивчення лінгвістичних дисциплін і створює наукову базу для їх засвоєння. Він має забезпечити усвідомлення студентами основних проблем, понять і термінів мовознавчої науки, підготувати їх до активного оволодіння всіма іншими дисциплінами мовознавчого циклу. Основна проблема курсу — розкриття системного характеру мови як багатоаспектного явища, виявлення мовних законів і закономірностей.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ

4 кредити (120 годин): 46 годин аудиторної роботи, 3 години індивідуальної роботи, 65 годин самостійної роботи, 6 год. тренінг, КПІЗ.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання / Способи контролю
4 / 2	1. МОВА ТА ЇЇ СУТНІСТЬ	Розуміння сутності мовознавства як науки. Обізнаність із різними напрямками науки про мову та методами лінгвістичних досліджень. Уміння розрізняти мовну синхронію і діахронію. Знання природи людської мови та її функцій	Усне опитування Тестування
4 / 1	2. ПОХОДЖЕННЯ І РОЗВИТОК МОВИ	Знання різних теорій походження мови. Уміння аналізувати погляди вчених на моногенез і полігенез людської мови. Розуміння сутності основних процесів розвитку мов і діалектів, зокрема схрещення мов як різновиду мовної інтеграції, явищ субстрату і суперстрату	Усне опитування Тестування
4 / 1	3. МОВА ЯК СИСТЕМНО-СТРУКТУРНЕ УТВОРЕННЯ	Розуміння знакового характеру мови та основних причин мовних змін. Уміння розрізняти зовнішні та внутрішні чинники змін у мові. Знання структури мови: її підсистем і мовних одиниць. Обізнаність з основними розділами мовознавства	Усне опитування Тестування
4 / 1	4. ЗВУКИ МОВИ, ЇХ ВИВЧЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ	Знання аспектів вивчення звукового складу мови, фаз артикуляції звуків. Обізнаність із класифікаціями голосних і приголосних за різними критеріями. Розуміння змін звуків у потоці мовлення	Усне опитування Тестування Вправи
4 / 1	5. ФОНОЛОГІЯ. ЗВУКИ МОВИ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЯВИЩЕ. ФОНЕТИЧНЕ ЧЛЕНУВАННЯ МОВЛЕННЕВОГО ПОТОКУ	Уміння розрізняти звуки і фонем, знання функцій фонем та їхніх ознак. Обізнаність із сутністю фонологічної системи мови. Розуміння різниці між фонетичною та фонематичною транскрипцією. Знання видів одиниць мовленнєвого потоку, засобів його членування, теорій складоподілу. Розуміння сутності понять фонетичної норми та літературної вимови	Підсумкове експрес-опитування
4 / 2	6. ГРАФІЧНА ПІДСИСТЕМА МОВИ. ПИСЬМО	Усвідомлення ролі письма в розвитку суспільства, знання історії зародження письма, типів фонографічного письма, сучасних способів використання піктограм та ідеограм. Розуміння основних принципів	Усне опитування Тестування

		орфографії та різниці між транскрипцією та транслітерацією	
4 / 2	7. ЛЕКСИКОЛОГІЯ ЛЕКСИКО- СЕМАНТИЧНА СИСТЕМА МОВИ	Знання сутності лексики, основних розділів лексикології, функцій слова. Розуміння різниці між лексемою, алолексом і словоформою. Обізнаність із компонентами значення слова, явищами полісемії та моносемії. Знання процесів виникнення назв і зміни значення слів, зв'язку між словом і поняттям, семемою тасемою. Уміння визначати етимологію слів, класифікувати слова за різними критеріями	Усне опитування Тестування Вправи
2 / 2	8. РОЗВИТОК ЛЕКСИКИ. ФРАЗЕОЛОГІЯ. ЛЕКСИКОГРАФІЯ	Знання сутності та причин історичних змін у лексиці, видів застарілих слів, неологізмів, типів запозичень, шляхів збагачення словникового складу мови. Обізнаність з основними поняттями фразеології та лексикографії, видами фразеологізмів, типами словників, основними лексикографічними працями українських мовознавців	Усне опитування Тестування Вправи
2 / 1	9. ГРАМАТИКА. МОРФЕМНИЙ СКЛАД СЛОВА. ГРАМАТИЧНІ ЗНАЧЕННЯ ТА КАТЕГОРІЇ. СЛОВОТВІР	Знання сутності й основних понять граматики, типів морфем, явищ омонімії та омосемії (синонімії) морфем, змін морфемного складу слова, типів граматичних значень. Розуміння відмінностей морфеми від слова та складу. Уміння розрізняти граматичне значення слова від лексичного. Розуміння сутності граматичної категорії та граматичної (морфологічної) парадигми, граматичного способу. Знання морфологічної класифікації мов, словотвірних засобів і способів словотвору	Усне опитування Тестування Вправи
2 / 1	10. СИНТАКСИЧ- НА СИСТЕМА МОВИ	Знання сутності поняття синтаксису та його основних одиниць, типів словосполучень і речень. Ознайомленість з актуальним членуванням речення, його типовими засобами, синтаксичними класифікаціями мов тощо	Ректорська контрольна робота

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Зубков М. Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 2-ге вид., доп. і змін. Київ: Арій, 2019. 608 с.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: підручник. вид. 3-тє, стереотипне. Київ: Академія, 2014. 304 с. URL: <https://textbook.com.ua/dokumentoznavstvo/1473445794/s-1>
3. Терехова Д. І. Вступ до мовознавства: навчальний посібник для студентів першого курсу (напрямок підготовки 6.020303 «Філологія», спеціальність «Переклад») та загальноосвітніх навчальних закладів (курси за вибором для учнів профільних класів філологічного напрямку) Київ; Полтава: «Полтавський літератор», 2012. 224 с.
4. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.
5. Шкіцька І. Ю. Сучасна мовна комунікація в публічному управлінні : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 312 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/29700> .
6. An Introduction to Language and Linguistics / Edited by Ralph Fasold and Jeff Connor-Linton. 6 th edition. London: Cambridge University Press, 2013. 540 s. URL: https://repository.bbg.ac.id/bitstream/531/1/An_Introduction_to_Language_and_Linguistics.pdf
7. Bralczyk Jerzy. Mówi się Porady językowe profesora Bralczyka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2022. 234 s.
8. Grzegorzczkova Renata. Wstęp do językoznawstwa. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017. 210 s.
9. Jadacka Hanna. Kultura języka polskiego: Fleksja, słowotwórstwo, składnia. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2022. 254 s.
10. Karpowicz Tomasz. Kultura języka polskiego: Wymowa, ortografia, interpunkcja. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2017. 240 s.
11. Kracht Marcus. Introduction to Linguistics. Los Angeles, 211 p. URL: <https://linguistics.ucla.edu/people/Kracht/courses/ling20-fall07/ling-intro.pdf>
12. Markowski Andrzej. Kultura języka polskiego. Teoria Zagadnienia leksykalne. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2018. 278 s.
13. Metodologie językoznawstwa: Ewolucja języka. Ewolucja teorii językoznawczych / Redakcja naukowa: Piotr Stalmaszczyk. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2013. 180 s.
14. Metodologie językoznawstwa Od dialektologii do dialektyki / Redakcja naukowa: Piotr Stalmaszczyk. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020. 132 s.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

- **Політика щодо дедлайнів і перескладання.** Роботи, що подаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (-20 балів). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за умови, що причина відсутності студента на модулі була поважною.
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Усі письмові роботи повинні бути оригінальними і виконаними самостійно. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонене.
- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. З об'єктивних причин (наприклад, стан здоров'я, сімейні обставини, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайнівій формі (за умови погодження із деканатом і керівником курсу).

ОЦІНЮВАННЯ
Схема розрахунку остаточної оцінки за курс

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-5) – підсумкове експрес-опитування. Оцінювання — макс. 100 балів (до уваги береться активність студента на занятті)	20
Модуль 2 (теми 6-10) – написання ректорської контрольної роботи. Оцінювання: тестових питань (10) – 2 бали за кожну правильну відповідь (макс. — 20)), конструктивних питань — макс. 40 балів, завдання на аналіз мовних явищ — макс. 40 балів.	20
Модуль 3. КПІЗ — написання наукової розвідки з актуальних питань мовознавства & усна презентація своїх наукових здобутків. Оцінка за участь у тренінгах — макс. 20 балів, оцінка за КПІЗ — макс. 80 балів, із них оцінювання змісту доповіді — макс. 40 балів, усної репрезентації результатів роботи — макс. 20 балів, мультимедійного супроводу доповіді — макс. 20 балів	20
Екзамен , що передбачає виконання конструктивних завдань, зокрема ситуаційних, завдань на складання документів. Оцінювання відповіді на конструктивні питання — макс. 60 балів, завдань на аналіз мовних явищ — макс. 40 балів	40

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом